

Ierosināta lieta par normu, kas nosaka izglītības ieguves valodu

Satversmes tiesas 4. kolēģija 2018. gada 12. novembrī ierosināja lietu “Par 2018. gada 22. marta likuma “Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 112. panta pirmajam teikumam un 114. pantam”.

Apstrīdētā norma

2018. gada 22. marta likuma “Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmā daļa:

“9. pantā:

papildināt pantu ar 1.¹ daļu šādā redakcijā:

“(1¹) Privātajās izglītības iestādēs vispārējo izglītību un profesionālo izglītību pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē iegūst valsts valodā.””

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 112. panta pirmais teikums: “Ikvienam ir tiesības uz izglītību.”

Satversmes 114. pants: “Personām, kuras pieder pie mazākumtautībām, ir tiesības saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc pieteikuma, kuru iesnieguši mazākumtautības pārstāvji – bērni, kas privātās izglītības iestādē apgūst vispārējo izglītību pamata izglītības pakāpē viņu dzimtajā valodā – krievu valodā. Apstrīdētā norma paredz, ka no 2019. gada 1. septembra pieteikuma iesniedzējiem privātajā izglītības iestādē vispārējā izglītība pamatizglītības pakāpē būs jāapgūst valsts valodā.

Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka šāds pienākums ierobežos viņiem Satversmē noteiktās tiesības uz izglītību un tiesības saglabāt un attīstīt savu mazākumtautības valodu, kā arī pārkāps tiesiskās paļāvības un taisnīguma principu.

Pieteikuma iesniedzēju ieskatā pamattiesību ierobežojums neesot noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, jo tas neesot pienācīgi apsvērts un apstrīdētās normas izstrādē neesot ņemti vērā sabiedrības iebildumi. Turklāt tas nerasniedzot tā leģitīmo mērķi, proti, nostiprināt valsts valodas lietojumu, jo ietekmējot tikai nelielu sabiedrības daļu. Pieteikuma iesniedzēji uzsver, ka ierobežojuma leģitīmo mērķi varot sasniegt arī ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, stiprinot valsts valodas apguvi privātajās izglītības iestādēs, kurās vispārējā izglītība pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē tiek nodrošināta mazākumtautību izglītības programmas ietvaros. No šāda ierobežojuma arī sabiedrība negūstot labumu, jo tā tiekot šķelta, nevis integrēta.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu līdz 2019. gada 14. janvārim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2019. gada 12. aprīlis. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze
Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv
67830737, 26200580